

СПИСЪК НА ПУБЛИКАЦИИ С РЕЗЮМЕТА

на гл. ас. д-р Светла Христова Петкова

за участие в конкурс за заемане на академична длъжност „доцент” по област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по...(Методика на обучението по техника и технологии)

1. Монография

Формиране на начална графична култура в конструктивно-технически и битови дейности. Университетско издателство „Епископ Константин Преславски”. Шумен, 2016, 168, ISBN 978-619-201-103-1

Резюме: В монографичния труд се разкриват същността, особеностите и спецификата на технологичната култура. Изясняването на характеристики на някои достъпни условно изобразителни средства дава яснота за прилаганите нови възможности за формиране на начална графична култура, част от технологичната култура у децата от предучилищна възраст.

Необходимостта от прилагането на тези средства, като иновативен подход, се аргументира чрез разкриване същността и характерните особености на детското конструиране, както и от анализа на нормативната документация, регламентираща формирането на начална технологична и графична култура у 5-7-годишните деца,

Образователната технологична среда, в частност присъствието и използването на условно изобразителните средства в дейности с конструктивно-технически и игров характер способства за развитието на познавателните и практическите знания и умения в личностно-ценностния живот на детето. Използването на тези средства за организиране и участие на децата в конструктивно-технически и игрови дейности изисква планиране и контролиране в съответствие с целта. Чрез участието в дейности, реализирането на които изисква решаване на графични задачи се формира целенасоченост на действията, като резултат от усилията на децата за постигане на конструктивната цел.

Представянето (в този му вид и хронологична последователност) на така предложеното образователното съдържание гарантира: постигане на системност и последователност, достъпност и непрекъснатост в процеса на формиране на начална графична култура у 6-7-годишните деца; възможност за интегриране на знания, умения и отношение, усвоявани и формирани в дейности от други образователни направления, както и на тези, резултат от конструктивно-технически и игрови дейности в други ситуации; актуалност и интерес за децата към предложените теми и изделия (за обследване и анализ, проектиране и моделиране, приложение като артефакт в игровата им дейност); компенсиране пропуските в знанията на децата за четене на графични изображения и пресъздаването на реално съществуващи обекти чрез условно изобразителните дидактически материали; възможност за методически варианти при усвояване на знания за работа с условно-изобразителни средства; активизиране на

конструктивно-техническата дейност на 6-7-годишните деца и определено развива потенциалните им възможности за приложение на усвоените графични знания и умения в учебната и игрова дейност; разработване и прилагане на варианти за разгръщане на игрово взаимодействие, резултат от допълнително внасяне на саморъчно проектирано и изработено изделие/играчка.

Предложените способности, начини и средства за реализиране на идеите за развитие и обогатяване на материалната среда могат да се прилагат в образователно-възпитателния процес в детската градина като начин за приобщаване към конструктивни и игрови дейности с цел нарастване игровата компетентност на децата от предучилищна възраст. Условно изобразителните средства трябва да намерят място в образователно-възпитателния процес за формиране и нарастване на начална графична култура у децата от предучилищна възрастна в конструктивно-технически и битови дейности в цялостното им видово разнообразие при спазване на принципите на предучилищното педагогическо взаимодействие и реализиране на формите на организацията му както при полудневната, така и при целодневната организация.

Предметът на разработения научен труд е ограничен до използването на условно изобразителни средства, като иманентен функционален компонент за формиране на начална графична култура, разглеждана като компонент на технологичната култура на деца от 6-7 годишна възраст. Актуалността и отсъствието на подобни разработки по проблема, обуславяг осъществяването на планомерно теоретично и експериментално изследване, насочено към изучаване на съществени въпроси, свързани с овладяване на механизма за работа с условно изобразителни средства чрез внедряването им в конструктивно-технически и битови дейности в предучилищна възраст. Педагогическият проблем се разглежда от методически аспект.

В съдържателен план настоящото изследване включва:

1. Разглеждане на конструктивно-техническата дейност на децата от предучилищна възраст като психолого-педагогически феномен (в нея и чрез нея у децата се формират психически образования, които изграждат началната технологична култура).
2. Определяне мястото на условно изобразителните средства за овладяване на знания и формиране и развитие на графични умения, иманентен компонент на графичната култура на децата от 6-7 годишна възраст..
3. Разкриване възможностите за прилагане на нов тип субективна организация в планиращата част на конструктивната дейност чрез натрупване на графичен и технологичен опит.

2. Учебници и учебни помагала:

2.1. Възпитателно-образователният процес в детската технико- технологична дейност. - Шумен, 1999, 64.

Резюме: Чрез изучаване характеристиките на различните технически обекти и технологични порцеси в технико - технологичната си дейност, децата още от предучилищна възраст навлизат систематично и многопосочно в света на техносферата. Изграждат се основите на организационната и технологична култура от най-ранна възраст. Трите дейности, в които се

включва човек в своя онтогенезис са игра, учене и труд. Съдържанието на труда в денската градина се изчерпва изцяло с включване на децата в дейности от бита, природата, техниката и стопанската дейност.

От изброените форми на субект - обектни отношения, в които вземат участие децата, познавателната дейност е водеща. Посредством нея се обективират и останалите дейности с технико - технологичен характер. Съдържанието на познавателната дейност с технико - технологичен характер се подбира от технологичния опит на възрастните, адаптира се и се структурира в модули по признака "специфика на извършваните дейности и процедури". В процеса на педагогическото взаимодействие децата конструират и моделират обекти и процеси от бита, природата, техниката и стопанската дейност. Особено значение в системата на познавателната активност с технико-технологичен характер заема монтажно-технологичната дейност, тъй като тя включва широк спектър от познавателни, предметно-преобразуващи, комуникативни и оценъчни действия за ориентация и адаптиране в материалната действителност и социална среда.

В монтажно - технологичната си дейност децата обследват и опознават свойствата /конкретни физични, технологични и механични/ на различни, достъпни за тях материали с ниски механични характеристики. Запознават се с различни инварианти и варианти на технологии за изработка на изделия, с познавателна и утилитарна цел. Формират, развиват и усъвършенстват конкретни умения за работа с технологични материали /хартия, текстил, кожа, дървесина, природни и отпадъчни материали/. Създават се условия за овладяване на някои от елементите, изграждащи структурата на специализирани умения, като тези за измерване и отчитане; за диагностика; за експериментиране; за знаково моделиране; икономически умения; екологически умения; художествено-естетически умения; доцимологични умения и др.

В процеса на съвместната монтажно – технологична дейност децата заемат различни социални роли, изразявайки своето отношение към дейността и околните, приобщаващи ги към социалния живот на своите връстници и възрастни.

В учебника се посочват конкретни цели, чрез реализирането на които се повишава детският трудов опит, обогатява се активният речник в процеса на комуникативната дейност с достъпни за детската възраст понятия от областта на техниката и технологиите, осигурява се възможност за по - добра социализация на детската личност. Посочени са примерни теми, съдържанието на които способства решаването на издигнатите цели; подходящи технологични материали; инструментите за механична дейност; технологични операции за изработването на изделието; уменията, които се формират у децата в резултат от дейността. Специално внимание е отделено на достъпна за децата опитно - изследователска дейност, която дава възможност за обогатяване и конкретизиране на представните образи на реални предмети и явления. Предложените понятия са достъпни и използвани от децата в комуникативната дейност при решаването на поставените задачи.

Кратките теоретични постановки, относно формите на организация на педагогическия процес и на детската технико-технологична дейност, както и предложените средства за изобразяване на материалната форма, ориентират студентите и детските учители в новостите на методиката на композиционно - техническата дейност на децата от предучилищна възраст.

Предложените разработки на различни форми на организация на педагогическия процес са примерни и целят стимулиране на творческите възможности на студентите и детските учители при решаване на подобни планирани или непланирани педагогически ситуации. Така структурирани те дават възможност, в зависимост от целите и задачите, предстоящи за решаване, да се подбере само онзи момент от предложената схема, чието приложение в най-оптимална степен способства решаването им. Например ако пред педагога стои целта у децата да се формират умения за изграждане на опорна конспект-схема с конструктивен характер е достатъчно вниманието на децата да се насочи само към композиционните характеристики на подходящ обект и тяхното закодиране чрез знаково изображение, без да се изисква окончателно изработване на съответния образец. При опитно - изследователската дейност може да се проведе само един елементарен опит, но той да насочва децата към верни изводи, относно характеристиката на наблюдаваното свойство, явление или процес. Съдържанието на психомоторната дейност се променя в зависимост от изискванията поставени чрез конкретната цел или задача. Степента на формираност на интелектуални и манипулативни умения у децата са показател за прилагането на един или друг способ за работа с конкретни технологични материали и обработването им с най - подходящите /спазват се определени технологични изисквания, изисквания за техника на безопасност и редица хигиенни изисквания/ инструменти за механична дейност.

В процеса на овладяване на трудов опит от възрастните, децата трябва да усвоят позитивни норми на морално поведение, а това зависи от точното определяне и възможността за реализация на предварително изяснени цели от учителя в процеса на технико-технологичната дейност на децата.

2.2. Технология на текстила. - Шумен, 1999, 64.

Резюме: Учебникът по технология на текстила с практикум е адресиран към студентите от специалността „Педагогика на обучението по техника и технологии“, от специалността “Предучилищна и начална училищна педагогика“ и “Начална училищна педагогика с чужд език“. То се явява индивидуално пособие, информационен източник, който студентите с успех могат да ползват по време на технологични практикуми и самоподготовка.

В началото на книгата, чрез теоретични постановки, студентите се запознават с различните видове текстилни суровини и технологии, използвани в текстилната промишленост и технологията на шевното производство.

Специално място е отделено на указания, при спазването на които ще се улесни практическата дейност при работа с шевната машина и при избора на текстилен материал и вида шев за съединяване на текстилни детайли. Включените тестове целят проверка, контрол и самоконтрол на степента на усвояване на теоретичния материал, а творческите задачи изискват прилагането на вече усвоените знания на практика.

Личната теоретична и производствено-технологична подготовка на бъдещите учители по техника и технологии трябва да отговаря на съвременните изисквания, които предопределят необходимостта от формиране у учениците на богата технологична култура.

2.3. Техническо и художествено конструиране за деца на 3-4 години - методическо ръководство. Учебно помагало. Варна, 2002, ISBN 954-90639-6-8

Резюме: Учебните помагала по техническо и художествено конструиране в групите на 3-4, 4-5, 5-6 и 6-7-годишните деца са одобрени от Министерството на образованието и науката със Заповед РД 09-1140/29.12.2002 година, а учебното помагало по конструктивно-технически и битови дейности за подготвителна група със Заповед РД 09-698/26.08.2003 година.

За отделните възрастови групи те съдържат комплект с материали за детето и методическо ръководство за учителя, в което е уточнено разпределението на темите по месеци и седмици, както и примерни варианти на план-конспекти по всяка от предложените теми. Тези методически ръководства съдържат още допълнителни сведения по темите, които улесняват работата на учителя, както и някои диагностични процедури, за определяне степента на овладяване и развитие на конструктивно-техническите и битови знания, умения и компетенции.

Резултатът, който се очаква при работа с материалите от комплектите по предложените в книгата за учителя теми е:

1. Децата да могат да използват придобитите знания и формирани общи и специални умения в самостоятелната си конструктивно-техническа, битова, художествена и творческа дейност.
2. Изява на индивидуалните способности и самоконтрол на всички етапи от дейността.
3. Промяна в характера на въображението и стремеж към създаване на цялостни творчески продукти и решаване на реални и творчески задачи.
4. Развитие на символна и смислообразуваща функция на мисленето и улесняване прехода към училищно обучение.

Основание за подбора и структурирането на съдържанието на предложените теми са:

1. Държавните образователни изисквания за предучилищно възпитание и подготовка, наредба №4 от 18 септември 2000г. за предучилищно възпитание и подготовка на Министерството на образованието и науката и Програма за подготвителна група от 2003г.

2. Програмите за предучилищно възпитание - "Програма за възпитание на детето от две до седем годишна възраст" на Е. Русинова и колектив; "Активността на детето от детската градина" на Надежда Витанова и колектив, Програмата "Стъпка по стъпка" за детската градина и програмата на Ирина Колева.

3. Следващото основание за подбор на тематичното съдържание е принципът на конструирането, чиято същност е – всеки технически обект влиза в определени взаимодействия с обкръжаващата среда, както и с други технически обекти.

4. Възрастовите и индивидуални особености на децата от предучилищна възраст.

В процеса на дейността децата имат възможност да разкрият скритите свойства на предметното обкръжение, да изградят активно отношение към действителността, като схващат връзката на ретроспективното (вече формираният опит) с перспективното (това, което желаят да отразят) в процеса на претворяването.

Предоставените в комплектите текстилни материали и книжно тяло не затрудняват децата в тяхната продуктивна дейност, тъй като те са с ниски физико-механични свойства и не изискват особени усилия при работата с тях. Самите детайли на моделите са щанцовани, т.е. детето не изрязва, а в тази възрастова група усвоява техниките лепене, прегъване по ос и диагонал на

квадратен лист хартия, низане, промушване на шнур през отвор. Получените готови модели са с ярки цветове, интересна форма и атрактивен вид, което стимулира желанието на детето да довърши работата до край.

В тази възрастова група се работи за изграждане на следните конкретни трудови умения: за усвояване на способ за нанасяне на лепило на петно; лепене по способа "на точки"; за апликиране; за сравняване елементи чрез налагане; за разполагане на елемент в затворено пространство; за свързване на два елемента чрез преплитане (гривна); низане на неустойчива ос; промушване на мека връзка в отвор; за редуване на елементи по определен признак; за разполовяване на квадратен лист хартия по ос и диагонал чрез прегъване; за проследяване на технологичния алгоритъм чрез макетно технологично табло; за елементарни опитни действия с хартия; за установяване на някои достъпни физико-механични характеристики на хартията; за усукване на текстилна нишка; елементи на икономически умения.

2.4. Техническо и художествено конструиране за деца на 4-5 години - методическо ръководство. Учебно помагало. Варна, 2002, ISBN 954-90639-7-6

Резюме: 4-5 годишните деца трябва да се научат да различават качествата на предметите, да сравняват предметите по техните качества, да се формират у тях обобщени представи за различните предмети. След работата с техническите комплекти в друг режимен момент на децата се задават подобни технически задачи, решението на които изисква моделиране по условие, по тема, по собствен замисъл. Специалните трудови умения, които се формират и развиват в тази възрастова група при работа с материалите от предложените комплекти са: за многократно прегъване, разполовяване на ъгли и изтегляне; за прегъване по прекъснатата линия; за късане и свободно рязане на хартиена лента с ножица; за преплитане на хартиени ленти; затвърдява умение за промушване, усукване, лепене, прегъване; за навиване на хартиена лента на руло и уподобяване на познато животно; за моделиране на конус от кръг чрез прихлупване и лепене; за рязане по права линия; за лепене на текстилна нишка; за опитни действия с текстил за установяване на достъпни физико-механични свойства на текстила; за промушване на мека връзка през отвор по определена схема; разчитане на графическо изображение; за четене на технологична схема; за ориентиране в технологията за сглобяване на елементи на модел; за определяне на величина на елементите чрез налагане; запълване на пространство по зададена схема; за измерване с модулна единица.

2.5. Техническо и художествено конструиране за деца на 5-6 години - методическо ръководство. Учебно помагало. Варна, 2002, ISBN 954-90639-8-4

Резюме: В групата на 5-6 годишните деца продължава изграждането на уменията да наблюдават, да отделят характерните белези на предметите, да ги сравняват по тези белези, развива се способността да установява причинно-следствените връзки между предметите.

Особено място се отделя на формирането на елементите на учебна дейност: разбиране на поставената задача, самостоятелно изпълнение на указанията, които определят начина на действие. На този възраст децата трябва да моделират не само по показ и образец, но и чрез разчитане и съставяне на графически изображения, каквито са рисунките и схемите. От децата трябва да се изисква да разказват за начините на построяване на предложените в комплектите модели.

Предлаганите материали вече включват освен книжното тяло и текстилни материали още и дървесина, медна жица. В ръководството за учителя са предоставени много схеми, уточняващи технологията на дейността за изработване на посочения в темата модел.

2.6. Техническо и художествено конструиране за деца на 6-7 години - методическо ръководство. Учебно помагало. Варна, 2002, ISBN 954-90639-9-2

Резюме: В тази възрастова група децата вече разбират, че конструкцията зависи от предназначението на предмета. Те трябва да могат да си представят как ще изглежда в завършен вид техния макет и в каква последователност ще работят.

В тази възрастова група трябва да се обърне особено внимание на възпитанието на пространствената ориентация у децата и развитието на конструктивното творчество на тази основа. Изработените модели с материали от комплекта по техническо и художествено конструиране не бива да се поставят веднага на шкафчетата, за да се видят от родителите, а те трябва да са основа, стимулираща творческото въображение на детето за възникване на идея и разгръщане на творчески игри, които да го приобщават към определени социални норми на поведение в различни житейски ситуации.

2.7. Конструктивно-технически и битови дейности за подготвителна група - учебно помагало "малчугани майсторани", Варна, 2003, ISBN 954-1325-4-4.

Резюме: Учебното помагало е одобрено със заповед РД 09-698/26.08.2003г. на министъра на образованието и науката

Това помагало е предназначено да подпомогне образователния процес по конструктивно-технически и битови дейности в подготвителна група за деца, посещаващи в предходни години детска градина. Помагалото, заедно с книга за учителя представляват единен комплекс от учебно-дидактически средства и е разработен в съответствие с Държавните образователни изисквания на МОН и програмата за подготвителна група в детската градина, регламентираща общата и специална подготовка за училище. Основната ориентация е развитие и подготовка на детето за бъдещото обучение по домашен бит и техника в първи клас чрез формиране на конкретни представи за ред на работа и умения за самостоятелна практическа изява в конструктивно-технически и битови дейности, в които се прилагат знания и умения, усвоени в останалите образователни направления.

Образователното съдържание в помагалото съдържа 28 теми и е структурирано в трите образователни ядра, съгласно учебната програма. Всяка тема е разработена на отделна страница и има еднотипно графично оформление, което улеснява ориентирането в съдържанието и подпомага усвояването му. В методическото ръководство за учителя всички теми имат единна структура, включваща наименование, указания за необходимите материали и инструменти, указания за технологията на изработване на моделите. Тази информация е предоставена в детския албум чрез фотографии. Включването на изображения на познатите от приказките джуджета, указващи извършване на определени операции или спазване правила за работа внася допълнителен занимателен елемент и

прави възприемането на учебното съдържание по-непринудено и в съзвучие с естествената любознателност на децата. Приложенията от хартия и картон, текстил и др. технологични материали обезпечават практическата дейност по всички теми.

2.8. Технология на храната - практическо ръководство по технологичен практикум “битови и обслужващи технологии” - Шумен, 2007, ISBN 978-954-9454-26-0

Резюме: Учебното пособие съдържа нормативни документи, осигуряващи обучението в раздел „Културство” на културно-образователната област „Домашен бит и техника” I-IV клас и „Домашна техника и икономика” V-VIII клас; разглеждат се основни групи храни от растителен и животински произход; съхранение и преработка на хранителни продукти; информация за съставяне на най-доброто и атрактивно меню; технология и организация в кухнята; процеси при кулинарната обработка на хранителни продукти; окачествяване на кулинарно изделие; напитки – видове, характеристика и консумация; начините за сервиране на готова кулинарна продукция; рационално и здравословно хранене; характерни особености на някои национални кухни.

Знанията от усвоените теоретични постановки могат да се прилагат в практически занимания – лабораторни упражнения, в които студентите съставят меню, приготвят храната, определят нейните органолептични качества и сервират готовите кулинарни изделия и подходящи напитки в съответствие с изискванията за спазване на технологичния процес при сервитьорско обслужване на гости в търговските зали на заведенията за хранене, отдих и развлечения.

Практическото ръководство е придружено от CD- ROM Помощник на студента.

Любопитните факти, полезните съвети, предложените рецепти, занимателните задачи и тестове правят учебника достъпен, интересен и полезен за теоретичната и практическата подготовка на бъдещите учители по техника и технологии. Теоретичните постановки за технология на храната и сервиране ще способстват за успешното обучение както на самите студенти, така и в бъдещата им преподавателска дейност, като учители по техника и технологии в културно-образователната област „Домашен бит и техника” в I-IV клас, „Домашна техника и икономика” в V-VIII клас.

2.9. Портфолио за педагогическа практика по технологично обучение и професионално образование. Шумен, 2011, ISBN 987- 954-577-598-7.

Резюме: Портфолио за педагогическа практика по технологично обучение и професионално образование е предназначено за студенти-бъдещи учители по техника и технологии. Разработено е в четири глави. В първа глава са представени методически указания на педагогическата практика. Те дават представа на студента за неговите права и задължения, за функциите на ръководителя на практиката, както и за дейностите на педагогическия колектив и училищната администрация на базовото училище и детска градина. В следващите три глави се дават конкретни указания за трите вида педагогическа практика, свързана с педагогическия облик на бъдещия учител. Хоспитирането, текущата практика и преддипломната практика се разглеждат като иманентен елемент от цялостната педагогическа и методическа подготовка на

студентите. В първия вид педагогическа практика студентите наблюдават, а след това съвместно с преподавателя конферират педагогическия подход, стратегията, методите и средствата, чрез които се постигат поставените конкретни за часа цели и задачи. На студента се разяснява, че работата с базовия учител, нивото на самостоятелната му подготовка и консултирането с преподавателя-методист са основни фактори за правилното провеждане на текущата педагогическа практика. Указанията представени в глава четвърта способстват студентите да придобият умения да водят училищна документация, както и да изградят поведенчески качества на педагог и учител-творец. Предложените в приложенията на портфолиото примерни методически разработки на педагогически ситуации в детската градина и уроци в 1-4 клас и 5-8 клас, както и нормативните документи за технологично обучение в различните образователни степени подпомагат процеса на навлизане на студентите от теоретична към практична подготовка за бъдещата им професионална реализация.

3. Статии и доклади:

3.1. Петкова, Св., Относно мястото и съдържанието на детската технико-технологична дейност в системата на познавателната активност.// Доклад пред Националната конференция по случай 25 години на ШУ”Еп. К. Преславски”, Педагогика, Шумен, 1999, с. 190 - 192, ISBN 954-577-077-5

Резюме: Представена е информация за съдържанието от дейности, обективиращи познавателната активност с технико-технологичен характер. Обособени са в четири основни модули: обслужващи процедури; агроекологични дейности; монтажньо-технологични дейности; композиционно-технически дейности. В представената разработка се разглежда съдържанието на четирите основни модули.

За да овладее някои от съществените и достатъчни белези и свойства на материалните системи, конструирани от възрастните, детето трябва да участва в тези дейности, ръководени, провокирани и стимулирани от педагога.

Възпитателния ефект е свързан с поставяне основите на организационната култура и началния етап на формиране на технологична, графична и екологична култура.

3.2. Петкова, Св., Примерен модел на система за начално технико-технологично обучение, //сп. “Предучилищно възпитание”, 1998, кн. 7-8, с. 67 – 69

Резюме: Целта на изследването се свежда до изясняване, конкретизиране и прецизиране на характера и съдържанието на модела, обективиращ системата за начална технико-технологична подготовка в детската градина, съобразно функциите, които той трябва да изпълнява в реалната педагогическа практика.

Характерът на структурно-функционалния модел се изяснява въз основа на анализа на общите и конкретните цели на познавателната активност с технико-технологическа насоченост на децата от предучилищна възраст.

3.3. Петкова, Св., Развитие на интелектуални заложби у 5- 7годишни деца чрез графическа дейност. // Науката, методиката и училището - конфликтни точки, срещи и разминавания. Смолян, 2002, с. 45 - 48, ISBN 954-91026-7-X

Резюме: Условно-изобразителните средства се явяват ориентировъчна основа на изпълнителските действия. Образца-схема, чиято обобщеност се явява като средство за мислено преобразуване на вещите, се превръща в обобщена схема на мислене. В тази статия се излага идеята за необходимостта от въвеждането им в учебния процес, което води до: развитие на ориентировъчно-изследователската работа, насочена към отделяне на съществените елементи на обекта; до по-правилно и задълбочено разбиране на търсените свойства и връзки на обекта. Графичната дейност в прудучилищна възраст способства за развитие на оперативността на мисли и действия; моделно мислене /опериране с модели, в това число схеми, технологични карти, чертежи и др./; контруктивно въображение; оригиналност на идеите.

3.4. Петкова, Св., Възможности на интрадисциплинната интеграция в обучението по технология за бъдещи учители специалисти по техника и технологии. Ямбол, 2002, с. 58 -63, ISBN 954-9978-23-0 (в съавт. с В. Велев, Цв. Цветков)

Резюме: Целта на представената тема се конкретизира в установяване на оптимален вариант на интрадисциплинната интеграция в обучението по технология за бъдещи учители специалисти по техника и технологии между дисциплините „Материалознание”, „ТП „Лабораторна практика”, ТП „Технология на текстила”, Дизайн на облеклото” по посока усвояване на знания и формиране на конкретни умения при идентифициране, установяване на физико-механични, химични и технологични свойства на материали, достъпни за обработка от ученици в V – VIII клас, както и методическите особености на образователния процес за технологично обучение.

3.5. Петкова, Св., Методически особености при овладяване на графичния компонент на конструирането в организираното предучилищно възпитание.// Технологичното обучение Реалност и перспективи за развитие. Шумен, 2002, с. 76 - 83, ISBN 954-577-138-0

Резюме: Целта на настоящата разработка е да се изследват методическите особености при овладяване на графичния компонент на конструирането в организираното предучилищно възпитание.

Изследователското търсене е по посока разгръщане на възможностите за овладяване на графичния компонент на самостоятелната детска конструктивна дейност, чрез разбиране на двете страни на конструкцията: конструктивна /принцип на действие, предназначение на детайлите, технически особеност, начините на свързването им/ и технологична /съставяне на технологичен план, схема, изготвяне на детайли, сглобяване на изделието/.

3.6. Петкова, Св., Графическите модели - средство повишения игровой компетентности пяти-семилетних детей, как имманентный компонент технологической культуры.// Классические концепции и современные технологии преподавания иностранных языков, Могилев, 2003, с.155-160, ISBN 985-6561-31-0

Резюме: Формирането на технологичната култура у подрастващите е сложен в познавателно отношение и продължителен във времето процес, изискващ участието им в

разнообразни дейности – игра, учене и труд. Чрез ученето и труда в игровата дейност се овладяват някои знания, умения и взаимоотношения, отразяващи същността на отделни подкомпоненти от системата на технологичната култура. Отработени, тези знания, умения и взаимоотношения улесняват прехода към дейностната форма на играта по отношение изграждането на съдържателните и функционални нива на етапите ѝ (планиране, организация и реализация). От друга страна допълването на нивата на етапите на играта с нови знания, умения и взаимоотношения, отразява степента на компетентност на децата да планират, организират и реализират самостоятелната игрова дейност, т.е. игровата им компетентност.

С конкретното теоретико-приложно изследване се прави опит за създаване на подходящи педагогически условия за овладяване на някои от подкомпонентите на системата от технологичната култура (елементи от производствено-технологичния опит на възрастните и общотехническото значение – с графически, технологичен и конструктивно-технически характер) в специфичната организация на дейностите в детската градина чрез прилагане на някои от достиженията на научно-техническия прогрес, технологичния подход във възпитателно-образователния процес в детската градина, нови форми на организация на дейността, нетрадиционни методи и средства.

3.7. Петкова, Св., Развитие планиращата функция на мисленето у 6-7 годишни деца чрез участието им в конструктивно технически и битови дейности //Сборник научни доклади. Шумен, 2004, с.177-183, ISBN 954-577-253-0

Резюме: Трудовата дейност се извършва не само на равнище на познанието на конкретните предмети и явления, но и на нивото на познанието на техните съществени свойства и отношения, на техните закономерни връзки. Планиращата функция на мисленето е свързващо звено между подготвителния и изпълнителския етап на всяка трудова дейност. Техническото и художественото конструиране има огромно значение за развитието на мисленето на детето от предучилищна възраст. Действията на децата от тази възрастова група стават по-организирани и по-целенасочени, отличават се с перспективност и системност. Преминаващи през всички етапи на модела за планиране и реализиране на техническия замисъл на достъпни за възрастта им технически обекти у децата от 6-7-годишна възраст определено се развива планиращата функция на мисленето.

3.8. Петкова, Св., Запознаване на 5-6 годишни деца с характерни признаци на технологията чрез условни изображения. //Подготовката на учители и социални педагози в навечерието на европейската интеграция. София, 2006, с. 139-145

Резюме: Целта на теоретико-приложното изследване е проучване на възможността за усвояване на начални технологични знания и компетенции за характерни признаци на технологията чрез работа с условни изображения от 5-6-годишни деца в конструктивно-техническата и трудова дейност в детската градина.

Проучена е литература по въпроса; изяснено и понятието “технология” и кои са нейните характерни признаци; уточнени са условните изображения, които имат значение за изследването; разработен е педагогически модел за усвояване на характерните признаци на технологията чрез

решаване на достъпни за този възрастов контингент задачи. Експерименталната дейност проведена в тези четири планирани обучаващи ситуации и получените резултати ни дават основание да смятаме, че 5-7-годишните деца могат и трябва да бъдат запознати чрез условни изображения с характерните признаци на технологията - динамизъм, конкретност, материална обусловеност и логичност.

3.9. Петкова, Св., **Форми за организация на педагогическия процес за формиране на начална технологична култура у деца от предучилищна възраст** **Годишник на ШУ „Еп. К. Преславски” т. XVIII в 5 Природни науки, Методика, 2008 с. 101 - 111, ISBN, 1311-834X**

Резюме: В предложената статия се прави кратък исторически преглед на разработването на проблема за формите на организация на педагогическия процес за формиране на начална технологична култура от наши автори в периода от 80-те години на 20 век до днес. Той води до извода, че общото, което свързва отделните автори, е че всички поддържат становището за:

- свободата на детето при избора на дейност;
- ролята на учителя, не като пасивен съзрцател, а активен партньор и консултант;
- в организацията на работата активно участват учители, деца и родители.

3.10. Петкова, Св., **Роля на игрите за развитие на творческите способности у деца от предучилищна възраст // сп. „Известия на Съюза на учените - Сливен”, Том 15, 2009, с.139 - 143, ISBN 1311 2864**

Резюме: Теоретико-приложното проучване има за цел да актуализира значението на играта за развитие на художествено-конструктивните и творчески способности на децата от предучилищна възраст. Направена е характеристика на тези способности и се доказва твърдението, че творческите игри могат да се прилагат в педагогическия процес като подход, форма и начин за формиране на тези способности от най-ранна детска възраст.

3.11. Петкова, Св., **Възпитаване на способност за начално техническо творчество у деца от предучилищна възраст чрез решаване на технически задачи. // сп. “Посоки”, кн. 5, 2009**

Резюме: Представени са типове и видовете технически задачи, както и етапите на процеса за възпитание и развитие на способност за начално техническо творчество. В процеса на решаване на различните типове и видове технически практически задачи у децата нараства компетентността им за участие в дейности с творчески характер, защото са овладели същността на дейностите с конструктивен характер и технологична същност.

3.12. Петкова, Св., **Развитие комбинаторните умения на ученици от VI клас. VIII психологически чтения. УФА, 2010, с. 209 – 214**

Резюме: Целта на разработката е създаване на система от задачи и апробирането ѝ в педагогическата практика за стимулиране и развитие комбинаторните умения на ученици от VI клас. Задачите за развитие на комбинаторните способности и умения са систематизирани в три групи и всяка една от поставените задачи завършва с конкретна конструкторска дейност, която формира и развива комбинаторните им способности. Посочените задачи не претендират да са

еталони, но резултатите от педагогическия експеримент установяват различия в комбинаторните умения на учениците от шести клас към положителна посока.

3.13. Петкова, Св., Моделиране с хартия в детската градина. // Иновации в образованието. Шумен, 2010, с. 201 - 207, ISBN 978-954-400-298-5

Резюме: За да овладеят подрастващите натрупания човешки опит през цялата история на цивилизацията, за да опознаят заобикалящата ги предметна среда в образователния процес се използват заместители (аналози) на оригиналите. Тези заместители са наречени *модели*, а дейността по създаването и използването им – *моделиране*.

Целта на този доклад е: да се отдели внимание на проблема за моделиране с хартия в детската градина; да се направи сравнителен анализ на учебното съдържание на образователните направления “Техническо и художествено конструиране” и “Конструктивно-технически и битови дейности” в одобрените и прилагани в масовата педагогическа практика учебни помагала; да се разгледа техниката “КВИЛИНГ”, като елемент на моделиране с хартия, с цел провокиране желанието у детските учители да я прилагат в практическата си дейност.

Твърдението, че хартията намира най-широко приложение както в ядро “Конструиране и моделиране”, така и в ядро “Обработване и съединяване на материали” е направено на базата сравнение приложението на другите технологични материали. Разглежда се и повторемостта на технологичните операции при моделиране с хартия в учебното съдържание в образователно направление „Конструктивно-технически и битови дейности” в различните програмни системи.

3.14. Петкова, Св., Опознаване свойствата на хартията в опитно-практическите действия на деца с интелектуални недостатъци. Сборник научни трудове, Част I. Шумен, 2011, с. 531 - 535, ISBN 978-954-577-582-6

Резюме: Целта на проведения експеримент е да се установи какво познавателно значение имат практическите действия на деца с интелектуални недостатъци от първи клас и как те използват резултатите от тези действия за решаване на по-сложни практически задачи, свързани с изработване на изделия от хартия.

По време на практическите опитни действия у децата с интелектуални недостатъци се формира представа за разнообразието на видовете хартии, за характерните физически и някои механични свойства на различните видове хартия, че приложението на хартията зависи от свойствата, които притежава, че при моделиране с този вид технологичен материал трябва да се спазват определени условия за работа, че качествата на изделията зависи от качеството на материала, от който са изработени.

За развитие и корекция на тези представи способстват бъдещите практически действия с този вид материал при изработване на изделия от хартия в следващи организационни форми на обучение по „Домашен бит и техника”. Затвърдяването на представите придобити с опитно-практическите действия може да стане чрез моделиране на играчки и предмети от хартия чрез използване на обемно-веществени образци по преценка на учителя.

3.15. Петкова, Св., Роля на съвместната конструктивно-техническа дейност в предучилищна възраст за придобиване на социален опит. Сборник научни трудове, Част I. Шумен, 2011, с. 535 - 540, ISBN 978-954-577-582-6

Резюме: Детската конструктивна дейност има свои присъщи мотиви и начини за действие, но в същото време съдържа и онези специфични особености, които са характерни за конструктивната дейност на възрастните. В манипулативната дейност на детето конструирането съдържа елементи на игра, учене и труд, които са взаимно свързани и обосноваващи се. Правилно подбраните и прилагани методи осигуряват възможности за осъществяване на практико-познавателна и преобразуваща дейност на детето, с което се стимулира формирането на познавателен, двигателен, естетически и социален опит.

В педагогическото взаимодействие свързано с процесите на възприемане, изпробване и изразяване за формиране на технологична култура целесъобразно е прилагането на следните групи методи: предметно-оперативните; игрово-преобразуващите; практико-изпробващите и информационно-познавателните.

3.16. Петкова, Св., Технологичното обучение на деца със специални образователни потребности.// сп. „Известия на Съюза на учените - Сливен”, Том 19, 2011, с. 170 - 174, ISBN 1311 2864

Резюме: Приобщаващото образование поставя акцент върху достъпа до качествено образование, върху това децата със специални образователни потребности да развият максимално капацитета си да учат и да се образуват заедно с връстниците си.

Представени са технологични знания, които са достъпни за овладяване в технологичното обучение от деца със интелектуална недостатъчност, посещаващи детска градина и масово училище в I – IV клас за формиране елементи на начална технологична култура.

Придобитите технически знания и компетенции в технологичното обучение са основа за непрекъснато учене през целия живот и равнопоставеност на хората със специални образователни потребности на трудовия пазар.

3.17. Петкова, Св., Детското портфолио - иновация в процеса на формиране и оценяване графичните умения на деца от предучилищна възраст. Сборник научни трудове от пътуващ семинар Шумен - Риека - Венеция// Образователни технологии. Шумен, 2012, стр. 211 - 219, ISBN 978-954-400-755-3

Резюме: Целта на разработката е да се установят възможностите за приложение на портфолиото в образователната реалност в подготвителна група на детската градина за формиране на начална графична култура у 5-7 годишните деца.

Определя се същността и мястото на портфолиото в образователно-възпитателния процес в детската градина за формиране на начална графична култура у 5-7 годишните деца. Изясняват се структурата и съдържанието на образователното детско портфолио в контекста на образователно направление „Конструктивно-технически и битови дейности“, ядро

„Конструиране и моделиране“ и ядро „Обработване и съединяване на материали“. Предлагат се графични задачи, изграждащи съдържанието на обучаващото портфолио за формиране на начална графична култура у 5-7 годишните деца, посещаващи подготвителна група на детската градина.

Образователното портфолио се разглежда като иновационна широко разпространяваща се технология в образованието.

3.18. Петкова, Св., Проектната дейност в детската градина – педагогическа технология и критерий за оценяване на конструктивно-техническите знания и опит на децата от предучилищна възраст. Научни трудове от конференция. Образователни технологии. Годишник на Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“ Том XVI Б. Шумен, 2012 стр. 485 - 491, ISBN 1314-6769

Резюме: Описана е организацията на проведено педагогическо наблюдение на деца от 4-5 години в нерегламентирани педагогически ситуации по образователно направление „Конструктивно-технически и битови дейности“. Резултатите от него доказват, че проектната дейност има място в образователно-възпитателния процес по конструктивно-техническа дейност като педагогическа технология и критерий за оценка на техническите знания и компетенции на децата от предучилищна възраст.

3.19. Петкова, Св., Педагогически модел за нарастване игровата компетентност на деца от подготвителна група чрез внедряване на условноизобразителни средства в учебното съдържание на Образователно направление —Конструктивно-технически и битови дейности. Сборник материалов Всероссийской научной конференции с международным участием „Дошкольное образование вXXIвеке“. Уфа, 2013, с. 180-187.

Резюме: Целта е да се представи педагогически модел за нарастване игровата компетентност на 5-7 годишните деца, чрез рационално използване на учебни условно изобразителни средства в процеса на конструктивно-техническата дейност в детската градина в конструктивната и игрова дейност на децата.

Представено е съдържателното съответствие с нормативните документи, регламентиращи технологичната подготовка на този контингент подрастващи; модел на взаимодействието на основните структурни компоненти на модела за нарастване игровата компетентност на децата; система от учебни дейности и форми на организация на педагогическия процес, в които у децата се формира технологична и игрова култура; програма за разгръщане на типова игрова технология на база конструктивна игра.

3.20. Петкова, Св., Възможности за усъвършенстване на художествено-творческите способности чрез работа с текстилни материали. Сборник научни трудове от пътуващ семинар Шумен - Белград - Будапеща -Виена. Иновации в образованието, Шумен, 2013, с. 221 - 229, ISBN 978-954-400-925-0

Резюме: В центъра на настоящото изследване стоят актуални проблеми свързани с формирането и развитието на художествено-творческите способности на студентите чрез работа с текстилни материали. То цели да установи влиянието на внедрени иновационни методи и техники в обучението на студенти от специалност “Техника и технологии” в лабораторните

упражнения по ТП “Конструиране и моделиране на изделия от текстилни материали” и факултативната дисциплина “Дизайн в облеклото” за усъвършенстване на художествено-творческите им способности чрез работа с текстилни материали. Различията, констатирани след анализа на данните, получени в началото и след приложението на експерименталния педагогически модел ни дават основание за следните изводи: Интерактивните форми и методите “работа по проект”, “аквариум”, “мозъчна атака”, “дебати”, “въртележка”, “работа в екип”, “броуновско движение”, “контент анализ” са ефективни за организиране и провеждане на художествено-творческата дейност с текстилни материали, ако се разработва проект (изработване на изделие от текстил, отчитайки корелацията “функция – конструкция”), като се прилагат знания, представи, житейски опит на студентите, които се обсъждат, взаимно се допълват и разширяват с нови сведения, получени от преподавателя или други източници. Ограничава се пасивността на участниците в интерактивното обучение и се създават условия за превръщането им в активен субект. Приложението на интерактивните форми и методи обогатява възможностите за усъвършенстване на художествено-творческите способности чрез работа с текстилни материали.

3.21. Петкова, Св., Възпитание на способност за начално техническо творчество у 6-годишни деца в детската градина. Годишник на Шуменски университет “Епископ Константин Преславски”, Том XVII Б, Шумен, 2013, с. 524 - 531, ISBN 1314-6769

Резюме: Представени са етапите от схемата за възпитание на способност за начално техническо творчество. Резултатите от експерименталната дейност доказват тезата, че особенният интелектуално-практически характер на механизма за възпитание и развитие на способност за начално техническо творчество, трябва да се овладява поетапно и при чисто учебно взаимодействие, т.е. при използването на игроподобни педагогически форми.

3.22. Петкова, Св., Формиране на сензорно-аналитична култура у децата от предучилищна възраст чрез построяване на графичен модел на конструкцията на познат обект. Годишник на Шуменски университет “Епископ Константин Преславски”, Том XVIII Б, Шумен, 2014, с. 623 - 631, ISBN 13146769

Резюме: Формирането на сензорно - аналитична култура е тясно свързано със сензорното възпитание и степента на развитие на уменията за изследване и проучване на обектите от околния свят преди възпроизвеждането им. Тя е резултат от възпитанието на усещанията и възприятията и овладяването на способности и средства за анализ на предметите чрез разчленяване на конструкцията им на части и технологията за изработването им на отделни, взаимно свързани операции в конструктивно-техническата и битова дейност на децата от предучилищна възраст.

Целта на проведеното изследване е да се провери в практиката доколко приложението на графичните средства (цветови проект, конструктивна схема и технологична схема) ще повлияят за повишаване сензорно-аналитичната култура на децата от подготвителна група на детската градина.

За целта е проведен експеримент включващ: Тест за отчитане равнището на знания и умения за обследване (четене) на графичен модел (конструктивна схема) на познат обект; Тест за

отчитане равнището на знанията и уменията за построяване на конструктивна схема на познат обект; Тест за отчитане равнището на уменията за изработване на познато изделие по графичен модел (технологична схема). Доказва се тезата, че графичните средства (в случая схеми) могат да допринесат за решаване на основните задачи на сензорното възпитание, а именно: диференциране на перцептивни действия; формиране на системи от еталони; формиране на сензорни способности.

3.23. Петкова, Св., Трудът на децата от предучилищна възраст в учебното съдържание на образователно направление “Конструктивно-технически и битови дейности”. Сборник научни трудове от пътуващ семинар Шумен - Белград - Будапеща - Прага - Братислава. Иновации в образованието, Шумен, 2014, с. 334 -342, ISBN 978-619- 00-0092-1

Резюме: Целта на разработката е да се представи учебното съдържание на ядро „Грижи за себе си и дома” на Образователно направление „Конструктивно-технически и битови дейности”, акцентирайки върху непреходната роля на труда за усвояване на знания и умения за участие в трудова дейност.

Поставените задачи насочват към: разкриване ролята на трудовото обучение на децата преди постъпване в училище, в идеите на видни психолози и педагози у нас и Европа; представяне учебното съдържание на действащите в момента програмни системи, определено от стандартите за образователната подготовка в предучилищна възраст; установяване доколко то способства за постигане на очакваните резултати на ниво учебна програма; предложение на допълнителни възможности за усвояване на трудови знания и умения за участие в трудова дейност

3.24. Петкова, Св. SCIENCE CAN BE SWEET. SocioBrains, ISSUE 3, November, 2014, с. 86 - 92 (в съавт. С Н. Димитрова и В. Василев), ISBN 2367-5721

Резюме: Представени са подготовката и резултатите от участието на студенти от специалност „Педагогика на обучението по техника и технологии” в ежегодния, организиран от Община Шумен „Карнавал на плодородието”. Мнението от участието на студенти и преподаватели, приготвили кулинарни изделия за изложбата в това кулинарно шоу е, че ученето може да бъде и забавно и вкусно.

3.25. Петкова, Св., Диагностика на игровите компетенции на 5-6 годишни деца след въвеждане на графични средства в конструктивно-техническата им дейност. Сборник с доклади Съвременни предизвикателства пред педагогическата наука. София, СУ “Св. Кл. Охридски”. 2014, с. 4 5 2 -4 6 1 , ISBN 978-954-07-3937-3

Резюме: Игровата компетентност се изразява преди всичко в умение за организационно планиране на предстоящата дейност, структурата на което се изгражда от дейности с различен характер, способстващи на определено равнище за усвояване, реализация и организация на самостоятелната игрова дейност на детето. В разработката се представят критериите и показателите за оценка и диагностика на умения за планиране и организиране на игрови действия.

Оценката отразява резултата от решаването на конкретни практически интелектуални задачи, свързани с планиращи и организационни действия в хода на проектната дейност. Приложението на достъпни за 5-7-годишните деца графични средства в конструктивно-технически и битови дейности с цел нарастване игровата компетентност на децата е една добра идея, която трябва да намери място в образователно-възпитателния процес в детската градина.

3.26. Петкова, Св., Диагностично изследване на уменията за работа с хартия по техниката “Оригами” в предучилищна възраст. Сборник научни трудове от пътуващ семинар Шумен - Одрин - Чешме - Измир - Одрин. Иновации в образованието, Шумен, 2015, с. 309 - 316, ISBN 978-619-00-0265-9

Резюме: Целта на настоящата разработка е да се диагностицира нивото на формиране на трудови и конструктивни умения у деца от предучилищна възраст при работа с хартия по техниката „Оригами“. Определените задачи: конструиране модел за диагностициране нивото на трудовите умения при работа с хартия по техниката „Оригами“ у деца от 3 до 6 –годишна възраст и прилагането му в образователно-възпитателния процес в детската градина показва, че: децата имат различна степен на усвоени умения за работа с хартия по техниката «Оригами»; овладяването на техниката «Оригами» трябва да започне чрез овладяване на учебното съдържание по «Конструктивно-технически и битови дейности» още от първа възрастова група на детската градина; в процеса на моделирането с хартия по тази техника се повишава нивото на формиране и развитие на умения на конкретни трудови умения; за ориентиране в пространството; уточнява се представата им за някои геометрични фигури; обогатяват се знанията им за някои физико-механични свойства на хартията; техниката «Оригами» формира и развива координираните действия между пръстите на ръцете и окомера на децата и тя може с успех да се прилага във всички възрастови групи; предложения модел за диагностика нивото на развитие на умения за работа с хартия по техниката «Оригами» е надежден и може да бъде приложен в педагогическата практика.

3.27. Петкова, Св., PEDAGOGICAL INTERACTION IN THE IMPLEMENTATION OF CHILD LABOR IN THE EDUCATIONAL FIELD “CONSTRUCTIVE TECHICAL AND DOMESTIC ACTIVITIES” CORE “CARE FOR YOURSELF AND YOUR HOME” SocioBrains, ISSUE 18, februar, 2016, 66 – 69, ISBN 2367-5721

Резюме:Изборът и протичането на образователните стратегии за усвояване на знания и умения свързани с извършване на самообслужваща и битова дейност зависи от някои психофизиологични особености на децата в различните възрастови групи. В настоящата разработка са представени специфични педагогически и методико-технологични условия при провеждане на битови дейности, които обогатяват подготовката на децата за училище. Представени са общите изисквания към организирането и провеждането на педагогическото взаимодействие за формиране и усъвършенстване на трудовите умения, свързани с обслужващия–битов труд у деца

от предучилищна възраст. Доказано е твърдението, че при правилно организирано и проведено педагогическо взаимодействие през предучилищния период у децата ще бъде изградена трудова култура, включваща знания, умения и компетенции за: самостоятелно събличане, обличане и подреждане на дрехите в шкафчето; спазване правилата за култура на хранене; разбиране важноста за безопасно ползване на техниката, включително информационните и комуникационни технологии; предлагане и участие в малки състезания, игри или дейности в детската градина; включване и извършване на дейности в полза на другите.

3.28. Петкова, Св., Нагледното моделиране - ефективно средство за техническо възпитание в детската градина. Сборник научни трудове от пътуващ семинар БЕЛГРАД - ЛЮБЛЯНА - ИТАЛИАНСКА РИВИЕРА - ЗАГРЕБ. Иновации в образованието, 2016, с. 308 - 315, ISBN 978-619-00-0477-6.

Резюме: Източник за формиране на нагледно моделиране у 3-7 годишните деца в предучилищното възпитание е моделиращия характер на самата детска възраст. Формирано у децата, нагледното моделиране е една от общите интелектуални способности, върху която се опира решаването на широк кръг задачи. В предучилищна възраст у децата се формират действия с три вида модели: *конкретни* – отразяващи структурата на отделния обект; *обобщени* – отразяващи общата структура на клас обекти; *условно-символични* – предаващи нагледни ненагледни отношения. Овладеват се три вида моделни представи – конкретни, обобщени, условно-символични. Овладеването на включените в нагледното моделиране действия (заместване и построяване на модели по пътя на придаване на заместителите на отношения, съответстващи на отношенията в заместваните обекти и използване на модела за решаване на основната задача) и тяхното превръщане в операции на цялостния процес на моделиране става в процеса на интериоризация – преход от построяване и използване на външни материални модели към построяване и използване на функционално еквивалентните им моделни представи. Формирането у децата на действия за нагледно моделиране задължително трябва да започне с целенасочено ръководство от възпитателя, което води до съществен скок в овладяването на тези действия и представи.

Изготвил:

(гл. ас. д-р Светла Христова Петкова)